

Investeringskalkyler och finansiering i småkaféer

Jari Schwartz

Examensarbete

Utbildningsprogrammet för Företagsekonomi

Åbo 2012

EXAMENSARBETE

Författare: Jari Schwartz

Utbildningsprogram och ort: Företagsekonomi, Åbo

Inriktningsalternativ/Fördjupning: Redovisning

Handledare: Inger Tallgård

Titel: Investeringskalkyler och finansiering i småkaféer

Datum 15.5.2012

Sidantal 31

Bilagor 1

Sammanfattning

Syftet med examensarbetet är att få fram vad det finns för olika investeringskalkyler och finansieringsmöjligheter för småföretag.

Teorin behandlar investeringskalkyler och företagsfinansiering och informationen är hämtad från litteratur och hemsidor som behandlar ämnet. Den empiriska delen behandlar kvalitativa forskningsmetoder och undersökningen genomfördes med hjälp av intervjuer. I undersökningen kommer det bl.a. fram småkaféernas användning av investeringskalkyler och om de söker finansiering för investeringar.

Språk: Svenska Nyckelord: Investering, Kalkylering, Finansiering, Småföretag

---

Examensarbetet finns tillgängligt antingen i webbiblioteket Theseus.fi eller i biblioteket.

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Jari Schwartz

Koulutusohjelma ja paikkakunta: Liiketalous, Turku

Suuntautumisvaihtoehto/Syventävät opinnot: Laskentatoimi

Ohjaaja: Inger Tallgård

Nimike: Investointilaskelmat ja rahoitus pienkahviloissa

Päivämäärä 15.05.2012

Sivumäärä 31

Liitteet 1

Tiivistelmä

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on tuoda esille mitä investointilaskelmia ja rahoitusvaihtoehtoja on olemassa pienyrityksille.

Teoria käsittelee investointilaskelmia ja yritysrahoitusta. Tieto on tuotu kirjallisuudesta ja kotisivuilta jotka käsittelevät aihetta. Empiirinen osa käsittelee kvalitatiivisia tutkimusmenetelmiä ja tutkimus suoritettiin haastatteluilla.

Tutkimuksessa tulee ilmi mm. pienkahviloiden investointilaskelmien käyttö ja jos ne hakevat rahoitusta investoinneille.

Kieli: Ruotsi Avainsanat: Investointi, laskelmat, rahoitus, pienyritys

---

Opinnäytetyö on saatavilla joko ammattikorkeakoulujen verkkokirjastossa Theseus.fi tai kirjastossa.

BACHELOR'S THESIS

Author: Jari Schwartz

Degree Programme: Business Administration, Turku

Specialization: Accounting

Supervisor: Inger Tallgård

Title: Investment calculations and financing in small coffee shops

---

Date 15.05.2012

Number of pages 31

Appendices 1

Summary

The purpose of this Bachelor's thesis is to find out what kind of different investment calculations and financing options for small business.

The theory deals with investment calculations and corporate financing and the information is from literature and homepages that relates the topic. The empirical part is about qualitative research methods and the study was accomplished through interviews. The survey will reveal that the use of investment calculations in small coffee shops and if they search financing for investments.

Language: Swedish   Key words: Investment, Calculations, Financing, Small business

---

The examination work is available either at the electronic library Theseus.fi or in the library

INNEHÅLL

1	INLEDNING.....	1
1.1	SYFTE OCH AVGRÄNSNING	1
1.2	PROBLEMFORMULERING OCH FORSKNINGSFRÅGOR	2
2	KAFÉER	2
3	INVESTERINGSBEHOVET	4
3.1	INVESTERINGSKALKYL	6
3.1.1	<i>Pay-back metoden</i>	7
3.1.2	<i>Nuvärdemetoden</i>	7
3.1.3	<i>Annuitetsmetoden</i>	9
3.1.4	<i>Internräntemetoden</i>	10
3.1.5	<i>ROI (Return on investment)</i>	11
3.2	JÄMFÖRELSE MELLAN METODERNA	11
3.3	RISK	12
4	FINANSIERING.....	13
4.1	INTERN FINANSIERING	13
4.2	EXTERN FINANSIERING	13
4.2.1	<i>Kortfristigt kapital</i>	14
4.2.2	<i>Långfristigt kapital</i>	14
4.3	EXTERN FINANSIERINGSKÄLLOR.....	15
4.3.1	<i>Privata finansieringsbolag</i>	15
4.3.2	<i>Offentliga Finansieringsbolag</i>	16
4.3.3	<i>Kapitalplacerare</i>	17
4.4	LEASING.....	17
5	ARBETSPROCESSEN	18
5.1	METODBESKRIVNING.....	18
5.2	VAL AV RESPONDENTER	19
6	RESULTATREDOVISNING OCH ANALYS	21
6.1	INTERVJUN.....	21
6.2	RESULTATREDOVISNING.....	23
6.3	ANALYS	25
6.4	SLUTSATSER	27
7	SAMMANFATTNING.....	29
	KÄLLFÖRTECKNING	30

Bilagor

1 INLEDNING

Investeringarna är det som vanligtvis lägger grunden för företagets verksamhet. Har företaget inte tillräckligt med egna resurser för att införskaffa anläggningstillgångar krävs det hjälp i form av finansiering. Innan företaget bestämt sig för vilken investering de tänker välja, är kalkyleringen av investeringarna ytterst viktig eftersom det ger företaget information om t.ex. anläggningstillgångarna kommer att vara lönsamma eller inte. Det är ingen idé att chansa och införskaffa någonting som inte ger valuta för pengarna och i värsta fall försämrar företagets verksamhet.

Under min praktik på en bank betjänade jag många företag som grundades utan någon som helst klarhet över om huruvida det kommer att gå för företaget i framtiden. För att få t.ex. startpenning från Potkuri, som är Åboregionens företagsservicecenter krävs det att företaget har kalkyler som visar att företagsidén är lönsam. Från detta blev jag intresserad av att forska närmare i småföretag och deras investeringskalkyleringar.

1.1 Syfte och avgränsning

Syftet med arbetet är att föra fram vad det finns för olika investeringskalkyler och finansieringsmöjligheter som småföretag kan använda sig av då de investerar. Genom intervjuer av kaféägarna fås fram hur småföretagare kalkylerar då de investerar i nya anläggningstillgångar och hur finansieringen av dessa sköts. Hur viktigt är det för småföretagare att göra upp kalkyler?

Eftersom de inte har mycket kapital skulle det kunna antas att de är mycket noggranna med alla typer av kalkyleringar för att få pengarna att räcka. Jag kommer att behandla vad investeringar är och hur det är möjligt att beräkna om investeringen kommer att vara lönsam. Investeringarna kräver i sin tur kapital och olika finansieringsmöjligheter för företagen tas fram i teorin. För att få fram hur företagen tänker angående investeringarna kommer jag att intervjua företag. För att få fram om det är någon skillnad mellan små och stora kaféer är också större kaféer med. Eftersom det finns en mängd olika småföretag avgränsar jag arbetet med att endast ta med kaféer i Åbo. Kaféer har valts då de representerar småföretagande och verksamheten kräver investeringar för att fungera. I Åbo finns det uppemot 200 företag som bedriver kaféverksamhet. Denna konkurrens leder möjligtvis till det att företagen gör noggranna kalkyler för att kunna konkurrera på marknaden. Kaféerna som väljs med är små kaféer med endast några anställda och bedriver i huvudsak kaféverksamhet. Investeringskalkyler och investeringars finansieringsformer

kommer att behandlas i teorin. Med investeringar syftar jag på de inventarier som finns inne i kaféet, kaffemaskiner, stolar osv.

1.2 Problemformulering och forskningsfrågor

Gör kaféer uträkningar för att se om en investering är lönsam eller inte? Företagen har ett begränsade resurser för att använda på investeringar. Söker företagen finansiering för investeringarna eller köper de det som de endast har råd med?

Forskningsfrågor:

Vad finns det för olika investeringskalkyler och hurdana är dessa metoder som företag kan använda sig av?

Använder företagen som undersöks investeringskalkyler?

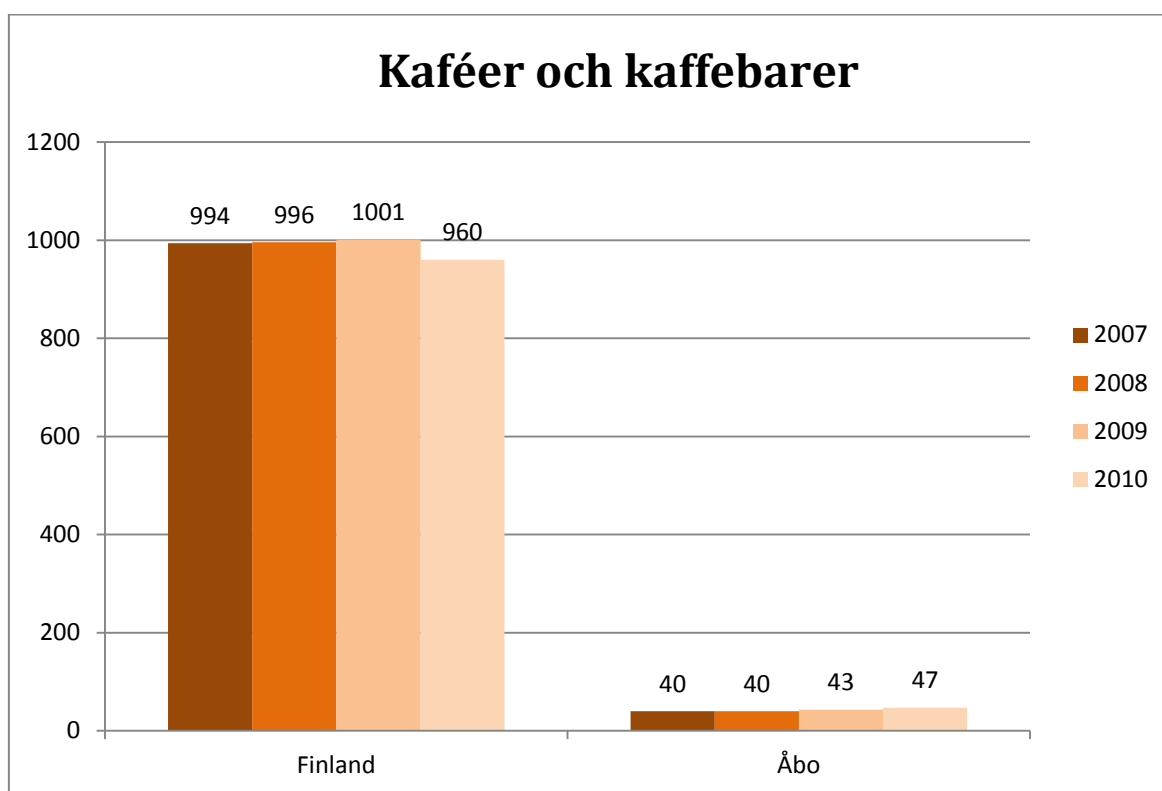
Vad har småföretag för möjligheter till finansiering gällande investeringar?

2 Kaféer

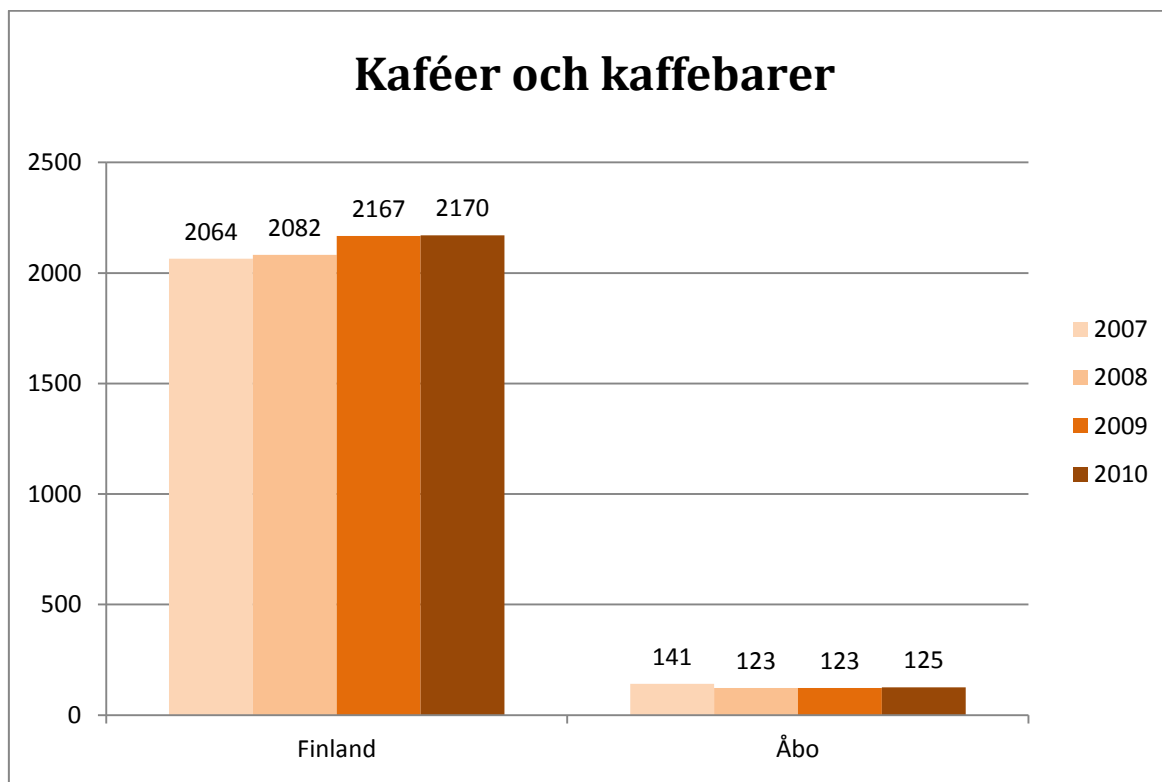
Kaffet kom till Finland på 1700-talet. Då dracks den inte av vanligt folk, utan var en dyr och ädel dryck som endast adelsmän hade råd med. Förbudet mot kaffe på 1700-talet stoppade inte kaffe drickandet och förbudet upphävdes 1770 då också det första riktiga kaféet grundades i Helsingfors. Tidigare hade ”kaffehus” grundats i Åbo. De finska kaféerna hade till en början influenser från Paris och Österrike. (Koppinen mm. 2002, s.338) Kaféerna är paus och viloplatser som kan vara belägna i samband med ett annat företag, t.ex. bensinstationer eller köpcenter. Produkterna som säljs är vanligtvis kaffe, söta och salta bakverk och kaffebröd samt sopp- och salladsluncher (Hemmi & Lahdenkauppi 2002, s.50).

Det finns flera olika klassifikationer på kaféer. Kaféer och kaffebarer omfattar kaféer och kaffebarer, konditori-kaféer och glassbarer. Det serveras främst alkoholfria drycker, men kaféerna kan också ha utskänkningsrättigheter (Tilastokeskus. 2011). Kaféerna är finare och har vanligtvis bordsservering. Kaféerna ligger på centrala platser och kan ha ett historiskt arv. Finland har sen 2000-talet blivit allt mera europeiskt och det samma kan sägas om kafékulturen. Kaféerna har förnyats, har förbättrat på produkterna och servicen för att möta kundernas ökade krav. Flera nya kaféer har dykt upp och kaféerna besöks inte enbart på morgonen eller dagen, utan också på kvällen. Kaféerna har alltmer blivit en plats var man träffas och umgås (Hemmi & Lahdenkauppi 2002, s.50).

Tabell 1: Antalet kaféer (Tilastokeskus 2011).

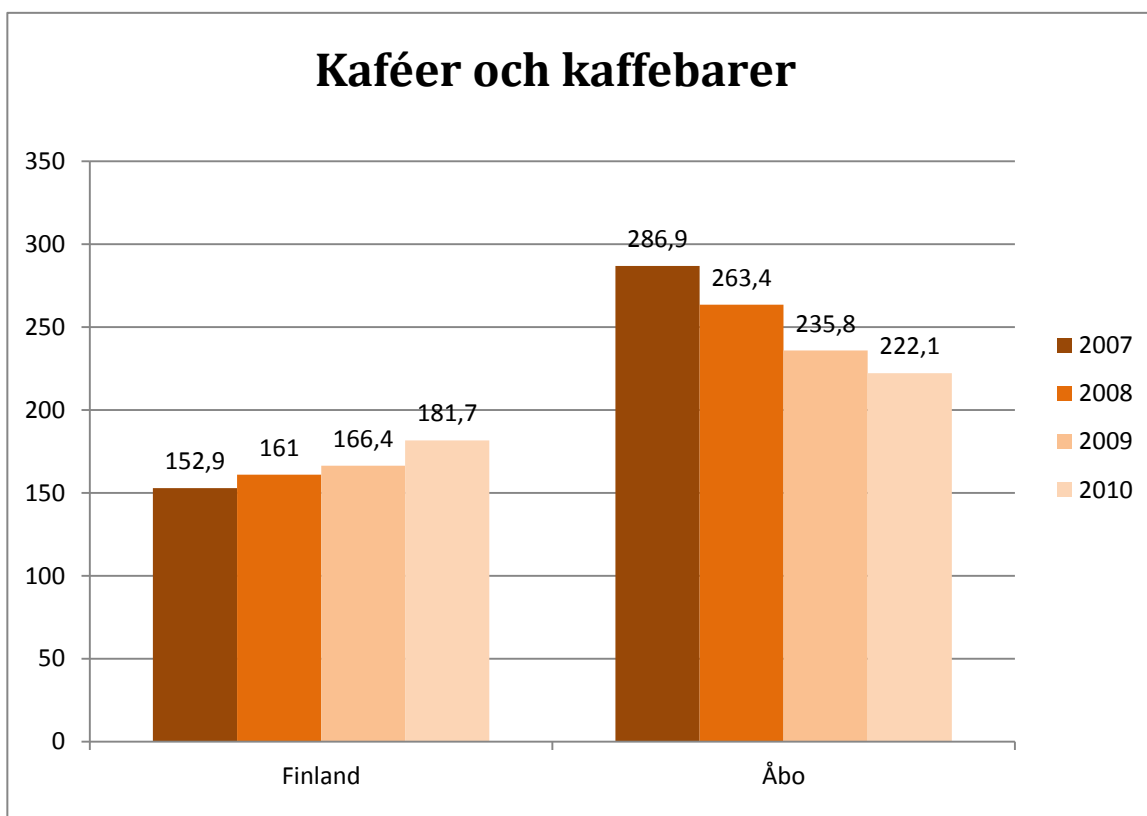

Tabell 2: Antalet anställda i kaféer (Tilastokeskus 2011).

Tabell 3: Omsättning per kafé (1000€) (Tilastokeskus 2011).

3 Investeringsbehovet

En investering innebär en resursinsats som görs vid en tidpunkt med syftet att ge nytta i framtiden. Det finns flera olika motiv varför företag investerar. Ersättningsinvesteringen ersätter redan befintliga anläggningar utan att kapaciteten förändras. Då den nuvarande kapaciteten inte är tillräcklig och företaget strävar efter att växa krävs expansionsinvesteringar. Investeringar kan ännu delas in i miljö-, rationaliserings-, säkerhets- och nyinvesteringar. Rationaliseringsinvesteringen har som uppgift att sänka kostnader, öka kvaliteten eller produktiviteten. Investeringarna klassificeras eftersom de uppfyller olika behov. Det förväntas att avkastningen är högre i en nyinvestering än på en ersättningsinvestering och det kan hända att företaget inte ställer lönsamhetskrav alls på miljöinvesteringen eller säkerhetsinvesteringen, då den positiva påverkan anses vara viktigare (Greve 2009, s. 542);(Andersson 2008, s.294). Investeringarna kan delas in i fem olika grupper efter viktighetsordning. Viktigaste är de investeringar som krävs enligt lagen. De följande investeringstyperna är: de som tryggar marknadsställningen, maskiner eller anläggningarnas ersättning, sänkning av kostnaderna, ökning av intäkterna och riskfyllda

investeringar. Investeringarna köps inte lika ofta som lagervaror och deras lönsamhetskrav är olika beroende på investeringens art. (Trostek 2000, s. 141) Vanligaste investeringarna för företag är fastigheter, maskiner och utrustning, anläggningar, aktier, landområden och vattenområden. Immateriella investeringar är t.ex. forsknings- och utvecklingsutgifter. Vid köp av nya anläggningstillgångar är det vanligt att företag säljer gammalt i utbyte mot nytt. Totala investeringarnas nyckeltal fås genom att summera köpta och de sålda anläggningstillgångarna. (Andersson, m.fl. 2006, s.211) Då företag investerar handlar det ofta om stora summor för företaget. Finns det inte tillräckligt eget kapital för att göra anskaffningarna möjliga är det vanligt att företag söker extern finansiering genom att låna pengar eller genom att ägarna själva bidrar med mera kapital (Andersson, m.fl. 2006, s.211).

Det är viktigt att känna till investeringens kassaflöde, dvs. företagets in- och utbetalningar. Genom att räkna ut kassaflödet kan företaget räkna ut hur länge det tar för investeringen att återbetala sig. Vid lönsamhetsmätningar är det av stor vikt att veta investeringens kassaflöde eftersom investeringen binder företagets kapital. Om inte kapitalet binds i investeringen skulle den ha en alternativ användning och detta kallas för kalkylräntan. Kalkylräntan är tänkt att motsvara en alternativ placering med samma affärsrisk som den bestämda investeringen har (Greve 2009, s.517). Kalkylräntan motsvarar det då kapitalet vore på t.ex. ett räntebärande konto (Greve 2009, s. 542).

Tabell 4: Investeringarnas riktgivande avkastningskrav (Investointi laskenta, Business Oulu, Yritys tulkki)

VIKTIGHET	INVESTERINGENS BESKRIVNING	AVKASTNINGSKRAV
1.	Lagenliga eller myndighets bestämda	inget krav
2.	Marknadsställningens tryggnad	6 %
3.	Maskiner och anläggningarnas förnyande eller grundreparation	12 %
4.	Minskning av kostnaderna	15 %
5.	Ökning av avkastningen	20 %
6.	Riskfyllda investeringar för att komma in på nya marknader eller nya produkter	25 %

3.1 Investeringskalkyl

Det är viktigt att tänka långsiktigt då det blir aktuellt med investeringar. Det är inte alltid det billigaste alternativet som i slutändan är lönsammast för företaget. Därför är det viktigt att noga tänka igenom vad som väljs. För att göra beslutet lättare är det bra att göra en investeringskalkyl (Leppiniemi 2005, s. 14, 15). Meningen med kalkylen är att fastställa intäkterna och kostnaderna som investeringen för med sig. Investeringens värdeminskning och räntekostnaderna påverkar grundinvesteringskostnaden. Det är ingen idé att investera i något som inte ger något överskott om det inte är frågan om att sänka på oundvikliga kostnader (Andersson, m.fl. 2006, s. 120). Beslutsfattaren bör veta vilka faktorer det är som påverkar resultatet av analysen och inte enbart fatta beslutet direkt utgående från siffrorna som kalkylen ger (Leppiniemi 2006, s. 14, 15). Investeringens särbetalningar är betalningar som uppstår endast om investeringen genomförs. Särbetalningen består av grundinvesteringen, löpande betalningar och restvärdet. Grundinvesteringen innehåller inte endast anskaffningsutgiften för själva anläggningen utan också eventuell hemtransport, installation och intrimning av anläggningstillgången. Löpande betalningar är investeringens särutbetalningar och särinbetalningar. De är de utgifter och inkomster som investeringens användning medför. Restvärde är det värde som anläggningen har i slutet av den ekonomiska livslängden (Greve 2009, s.542). Vanligtvis är restvärdet positivt och skulle kunna omsättas i pengar och på så vis inverka på likviditeten och lönsamheten. Investeringen kan ha ett marknadsvärde eller i alla fall ett skrotvärde som leder till inbetalning. Har anläggningen mist sitt värde leder nedmonteringen och bortfrakten till särutbetalningar (Greve 2009, s. 545).

Investeringen har två livslängder, dels den tekniska livslängden, men också en ekonomisk livslängd. Den ekonomiska livslängden är den tid som investeringen uppskattas vara lönsam. Olika faktorer påverkar den ekonomiska livslängden, t.ex. hur ofta maskinen används och den tekniska utvecklingen som gör att investeringen blir föråldrad. Teknisk livslängd är den maximala tiden som maskinen förväntas fungera och är vanligtvis längre än den ekonomiska. Investeringskalkylerna använder sig av den ekonomiska livslängden (Greve 2009, s.130).

3.1.1 Pay-back metoden

Investerings inverkan på företagets likviditet är till en början negativ. Med hjälp av pay-off metoden beräknas den tid som det tar för investeringen att återbetala sig. Den är en vanlig och enkel metod att använda (Greve 2009, s.545). Ibland kan det vara frågan om investeringar som i sig inte tillför mera intäkter, men i sin tur bidrar till att kostnaderna för verksamheten sjunker. Är t.ex. maskinen effektivare än den föregående och besparingen är större än maskinens pris, så är investeringen lönsam. Pay-back tiden räknas ut med att dividera grundinvesteringspriset med det årliga driftsöverskottet. Driftsöverskottet fås genom att minska intäkterna med driftskostnaderna. Metoden är enkel att använda, men den har sina nackdelar. Då den inte tar i beaktande externa faktorer, så lämpar den sig inte att använda om t.ex. ränta och inflation ska tas i beaktande. För att få en komplett formel skulle det krävas att den skulle ta hänsyn till t.ex. driftssäkerhet, service, garantier, leverans och betalningsvillkor och design (Trostek 2000, s. 142);(Andersson, m.fl. 2006, s.122). Pay-back metoden ger inte svar som skulle säga mycket om investeringens lönsamhet. Trots att en investering skulle ha en kort tillbakabetalningstid, så betyder det inte alltid att den är lönsam. Undersökningar har visat att metoden trots allt är populär, men i större företag används metoden främst som ett första grovsåll innan användning av andra metoder (Greve 2009, s.547).

$\text{Pay-back (år)} = \text{grundinvestering} / \text{årliga inbetalningsöverskott}$
--

3.1.2 Nuvärde metoden

Nuvärde metoden ger svar på vad kapitalvärdet blir då diskonteringsräntan är samma som kalkylräntan. Denna metod används till att räkna ut lönsamheten för investeringen. Investeringens alla kommande kostnader och intäkter förvandlas till nutid, dvs. alla betalningar omräknas till tidpunkten noll. Denna metod passar bra för investeringar vars intäkter och kostnader är ojämnt fördelade under investeringens livslängd. Metoden bygger på att investeringens värde minskar efter hand (Andersson, m.fl. 2006, s.124-126).

Nuvärdesmetoden beaktar låneräntan eller den förlorade räntan av kapitalet i form av kalkylräntan. Kalkylräntan bygger på den verkliga räntan som betalas för investeringen, men går att höja om det är osäkert vilka intäkter och kostnader som investeringen medför. För att få en avkastning bör kalkylräntan vara större än den eventuella låneräntan. För att få fram nuvärdet behövs en nuvärdesfaktor (Andersson, m.fl. 2006, s.126, 135).

$\text{Nuvärdefaktorn} = 1/(1+r)^n \quad n = \text{År} \quad r = \text{Räntesats}$
--

Nuvärdesfaktorn tar i hänsyn den bestämda kalkylräntan för varje år. Värdet av investeringen minskar varje år med den önskade ränteprocenten för att till sist förlora värdet. Nuvärdesfaktorn för det första året fås genom att dividera investeringens utgångsvärde som är 100 % med den önskade kalkylräntan. För att få reda på värdet om 2 år divideras nuvärdet efter 1 år med samma procent osv. Investeringens nuvärde fås med att den årliga vinsten multipliceras med nuvärdesfaktorn för det givna året. Samma kalkylränteprocent används för varje år (Andersson, m.fl. 2006, s. 126-127).

Tabell 5: Nuvärde av ett belopp som utfaller efter n år

År n	4 %	6 %	8 %	10 %	12 %	15 %	20 %	25 %
1	0,9615	0,9434	0,9259	0,9091	0,8929	0,8696	0,8333	0,8000
2	0,9246	0,8900	0,8573	0,8264	0,7972	0,7561	0,6944	0,6400
3	0,8890	0,8396	0,7938	0,7513	0,7118	0,6575	0,5787	0,5120
4	0,8548	0,7921	0,7350	0,6830	0,6355	0,5718	0,4823	0,4096
5	0,8219	0,7473	0,6806	0,6209	0,5674	0,4972	0,4019	0,3277
6	0,7903	0,7050	0,6302	0,5645	0,5066	0,4323	0,3349	0,2621
7	0,7599	0,6654	0,5835	0,5132	0,4523	0,3759	0,2791	0,2097
8	0,7307	0,6274	0,5403	0,4665	0,4039	0,3269	0,2326	0,1678
9	0,7026	0,5919	0,5002	0,4241	0,3606	0,2843	0,1938	0,1342
10	0,6756	0,5584	0,4632	0,3855	0,3220	0,2472	0,1615	0,1074

Metoden är mera komplicerad än Pay-off metoden. Det negativa med metoden är att den inte går att tillämpa då investeringar med olika livslängd jämförs (Andersson, m.fl. 2006, s. 125). Det gäller också att på förhand bestämma sig för vilken avkastning som önskas, för att veta vilken kalkylränteprocent som kommer att användas vid beräkning av nuvärdet. Investeringens pris korrelerar ofta med hur mycket vinst företaget önskar sig få ut av t.ex. maskinen. Högre avkastning önskas ju dyrare maskinen är. Investeringen är lönsam då nuvärdet överskrider anskaffningsutgiften (Leppiniemi 2005, s.21).

Exempel.

Ett kafé köper en espressomaskin. Priset är 1500€ och den ekonomiska livslängden är 10 år varefter restvärdet uppskattas till 180€. Den nya maskinen förväntas generera betalningsöverskott på 300€ per år under de fem första åren och betalningsöverskott på 200€ per år därefter. Med en kalkylränta på 12% blir nettokapitalvärdet följande:

Betalningar år 1-5	$300 \cdot 3,6048$	1081,44
Betalning år 6	$200 \cdot 0,5066$	101,32
Betalningar år 7	$200 \cdot 0,4523$	90,46
Betalningar år 8	$200 \cdot 0,4039$	80,78
Betalningar år 9	$200 \cdot 0,3606$	72,12
Betalningar år 10	$200 \cdot 0,3220$	64,4
Restvärde år 10	$180 \cdot 0,3220$	57,96
Grundinvestering		-1500
Kapitalvärde		48,48

Eftersom kapitalvärdet är större än noll är investeringen lönsam (Greve 2009, s.552).

3.1.3 Annuitetsmetoden

Annuitetsmetoden används till att beräkna en investerings lönsamhet. Nuvärdet av investeringen fördelas tillsammans med kalkylräntan i lika stora årliga belopp över investeringens beräknade livslängd. Metoden visar vilket överskott eller underskott som investeringen förväntas ge varje år under den ekonomiska livslängden. Investeringen är lönsammare ju större överskottet är.

$$\text{Annuitetsfaktorn} = r / 1 - (1+r)^{-n}$$

Annuitetsfaktorn fås genom att dividera kapitalkostnaden med grundinvesteringen. Utgiften för grundinvesteringen plus ränta fördelas med lika stora belopp för varje år. Dessa belopp beräknas med hjälp av en annuitetsfaktor. Vilken faktor som används påverkas av företagets avkastningskrav och ränteprocenten för eventuell extern finansiering. När faktorn är bestämd, så multipliceras den med grundinvesteringen. Denna summa är kapitalkostnaden, som består av investeringens värdeminskning och räntan (Andersson 2006, m.fl., s. 130-132, 134).

Då de förväntade intäkterna och driftskostnaderna varierar är det svårt att använda annuitetsmetoden. I dessa fall används hellre nuvärde- eller internräntemetoden (Leppiniemi 2005, s.27).

Tabell 6: Annuitet av ett belopp som utfaller idag(=år0)

År n	4 %	6 %	8 %	10 %	12 %	15 %	20 %	25 %
1	1,04000	1,05000	1,08000	1,10000	1,12000	1,15000	1,20000	1,25000
2	0,53020	0,53780	0,56077	0,57619	0,59170	0,61512	0,65455	0,69444
3	0,36035	0,36721	0,38803	0,40211	0,41635	0,43798	0,47473	0,51230
4	0,27549	0,28201	0,30192	0,31547	0,32923	0,35027	0,38629	0,42344
5	0,22463	0,23097	0,25046	0,26380	0,27741	0,29832	0,33438	0,37185
6	0,19076	0,19702	0,21632	0,22961	0,24323	0,26424	0,30007	0,33882
7	0,16661	0,17282	0,19207	0,20541	0,21912	0,24036	0,27742	0,31634
8	0,14853	0,15472	0,17401	0,18744	0,20130	0,22285	0,26061	0,30040
9	0,13449	0,14069	0,16008	0,17364	0,18769	0,20957	0,24808	0,28876
10	0,12329	0,12950	0,14903	0,16275	0,17698	0,19925	0,23852	0,28007

3.1.4 Internräntemetoden

Nuvärdeskalkylen och annuitetskalkylen baserar sig på resultat. Internräntemetoden används för att beräkna investeringens räntabilitet. Investeringens räntabilitet är den diskonteringsränta vid vilken kapitalvärdet är noll. Metoden ger svar på frågan vad diskonteringsräntan måste vara för att kapitalvärdet blir noll (Greve 2011, s.554-555). Räntabilitetsmättet anses underlätta jämförelsen mellan olika alternativ med varierande kapitalinsats. Räntabiliteten visar avkastningens storlek i förhållande till det satsade kapitalet. Överstiger den framräknade internräntan företags förräntningskrav, dvs. kalkylräntan är investeringen lönsam (Andersson 2006, s.141). Men hjälp av internräntan kan företag räkna ut investeringens avkastning, eller finansieringens kostnad som en årlig ränta. Företaget behöver inte på förhand bestämma sig för något avkastningskrav, utan kalkylens resultat kan jämföras med andra alternativ, så som andra investeringar, avkastningskrav, övriga utgifter osv.(Leppiniemi 2005, s.24), Det finns tyvärr ingen formel, men det går att pröva sig fram vilken räntesats som ger ett kapitalvärde som är lika med noll. Detta sätt att pröva sig fram till svaret kallas för iteration. Blir kapitalvärdet negativt har räntan varit för hög och om resultatet är positivt betyder det att diskonteringsräntan varit för låg (Greve 2009,s.554-555).

3.1.5 ROI (Return on investment)

ROI metoden är en förenklad version av den interna räntan och den har sina brister på samma sätt som pay-back metoden tar ROI inte i beaktande pengarnas tidsvärde. Avkastningsgraden borde enligt Leppiniemi också basera sig på kassaflödet eftersom lönsamhetsmätare bör enligt honom basera sig på dessa. Avkastningen på investeringen jämför kassaflödet med det egna kapitalet som investeringen binder. Investeringens avkastningsgrad fås fram genom att dividera vinsten från investeringen med kostnaden för grundinvesteringen. Ju lägre talet är i nämnaren, desto högre är avkastningen på det egna kapitalet (Leppiniemi & Puttonen 2002, 93–94).

$\text{ROI} = \text{Annuiteten} / \text{Grundinvesteringen}$
--

3.2 Jämförelse mellan metoderna

Det är viktigt att jämföra de olika metoderna för att veta vilken metod som bör användas då företaget planerar att investera. Företagen gör en stor ekonomisk uppoffring idag då de gör investeringar, allt för att i framtiden få positiva kassaflöden (Greve 2011, s. 558). Eftersom det finns olika metoder att använda, så gäller det att noggrant tänka igenom vilken som används. Eftersom företagen främst vill räkna ut lönsamheten för investeringarna så gäller det att använda nuvärdesmetoden eller annuitetsmetoden då de också beaktar pengarnas tidsvärde. Båda metoderna ger i sin tur oftast liknande resultat, men annuitetsmetoden skapar problem om det krävs en uppskattning av kalkylräntan och om kassaflödet är osäkert (Leppiniemi & Puttonen 2002, s. 95-97). I följande tabell jämförs de olika metoderna.

$\text{Årlig kapitalkostnad} / \text{Grundinvesteringen} = \text{Annuitetsfaktorn}$

$\text{Grundinvesteringen} / \text{Årlig kapitalkostnad} = \text{Nuvärdesfaktorn}$
--

Tabell 7: Investeringskalkylerings metodernas jämförelse (Skärvad & Ohlsson, s.320.)

Metod	Beräkningssätt	Lönsamhet
Payback	Beräknar den tid det tar att få tillbaka satsade pengar.	Om återbetalningstiden är kortare än företagets krav på återbetalningstid. Ju kortare återbetalningstid desto bättre.
Nuvärdemetoden	Räknar om alla betalningar till början av år 1.	Om kapitalvärdet är positivt. Ju högre kapitalvärde desto bättre. Passar vid enskilda investeringar.
Annuitetmetoden	Räkna om alla betalningar till årligen återkommande lika stora belopp.	Om annuiteten är positiv. Ju högre annuitet desto bättre. Passar vid upprepade investeringar och då investeringsalternativ med olika lång ekonomisk livslängd ska jämföras.
Internräntemetoden	Bestämmer den räntekvot som gör att investeringens nuvärde blir 0.	Lönsam om internräntan är högre än kalkylräntan. Ju högre internränta desto bättre.

3.3 Risk

Investeringen medför oftast en risk, vilket man bör vara medveten om. Risk innebär att det finns flera olika saker som kan påverka utfallet av investeringen, men sannolikheten för dessa är känd. Beslut under osäkerhet kallas det då det som händer inte är känt (Andersson 2008, s. 16). Det är flera faktorer som bidrar till osäkerheten i investeringskalkylens resultat eftersom den omfattar händelser som händer under flera år framåt. Att räkna ut kalkylräntan för flera år framåt kan vara svårt då ränteläget i samhället kan förändras från år till år, vilket i sin tur påverkar avkastningen. Samma gäller för driftsöverskottet dvs. hur investeringens intäkter och kostnader kommer att se ut de kommande åren. Intäkterna är beroende av behovet på marknaden och vad konkurrenterna gör. Kostnaderna påverkas av prisförändringen. Påverkar prisförändringen intäkterna och kostnaderna lika mycket är det vanligt att förändringarna inte beaktas i kalkylen. Enligt Anderson är den sista osäkerhetsfaktorn det att livslängden på långsiktiga investeringar kan vara svåra att bedöma (Andersson 2008, s.50).

4 FINANSIERING

Finansiering krävs vanligtvis till företagens investeringar. Som följande behandlas intern- och externfinansiering, kortfristig- och långfristig kapital samt leasing och vad det finns för finansieringskällor.

Det lönar sig att alltid att ifrågasätta valet av finansiering. (MOTIVERA) Det gäller för företaget att kartlägga målet för finansieringen och utifrån det fatta ett bra beslut som gör det möjligt att uppnå. Finansieringsformen får inte påverka investeringsbeslutet, medan investeringsbeslutet påverkar valet av finansiering. Företagets finansiering kan delas in i intern och extern finansiering (Andrén, m.fl. 2003, s. 228).

4.1 Intern finansiering

Den interna finansieringen är pengarna, det kapital som kommer från resultatet av verksamheten. Den vanligaste inkomstkällan är de pengar som kommer från försäljningen av varor till kunderna. Utgifterna kommer främst från köp av varor och löneutbetalning till personalen. Företagen strävar efter att ha en högre inbetalning än utbetalning. Annars är verksamheten olönsam och det uppstår underskott. Är resultatet på plus, så betyder det att det finns ett betalningsöverskott, ett kassaflöde. Kassaflödet korrelerar med hur lönsam företagets verksamhet verkligen är.

Då företagets verksamhet är riktigt lönsamt är det möjligt att finansiera hela verksamheten med endast det egna kassaflödet. På samma sätt är det med privatpersoner, då någon med hög lön kan köpa resor och möbler kontant, medan andra med lägre lön måste ta lån för att ha möjligheten att köpa samma sak (Andersson, m.fl. 2006, sid. 191).

4.2 Extern finansiering

Det är mycket vanligt med extern finansiering. Då det är frågan om extern finansiering handlar det oftast om lån. Företagen kan söka lån från banker eller andra finansieringsinstitut. Detta kallas för främmande kapital. Det är också möjligt att ägarna tillför företaget med eget kapital. Eget kapital medför en risk för ägarna då de vid konkurs mister sin insats.

Beroende på tiden på investeringen, så talas det om kortfristiga och långfristiga skulder. Är det frågan om små investeringar som inte kräver långa lån är de kortfristiga. Dessa är lån som betalas tillbaka under ett år. De används oftast till att finansiera företagets

omsättningstillgångar. Inventarier och fastigheter är exempel på dessa (Andersson, m.fl. 2006, s.194).

4.2.1 Kortfristig kapital

Kortfristiga skulder kan vara räntefria. Dessa är leverantörsskulder, skulder till skattemyndigheterna och till de anställda.

Leverantörerna kan ge upp till 30 dagars leverantörskredit vilket ger företaget tid till återbetalning. Händer det att kredittiden överskrids hamnar företaget att betala dröjsmålsränta som är hög jämfört med bankernas ränta.

Företag kan betala mervärdesskatten, bolagets inkomstskatt och personalens förskotts innehållning på lön in i efterskott. Vid alltför sen inbetalning gäller dock också här en hög dröjsmålsränta.

Skulderna till de anställda berör semesterlönen och semesterpenningen. Den betalas först då de anställda tar ut sin semester. Ju längre de anställda väntar med att ta ut semestern, desto längre tid har företaget kredit på den årliga semesterersättningen (Andersson, m.fl. 2006, s.194).

Det finns också skulder som företaget måste betala ränta på. Dessa är checkkredit, som är ett slags banklån. Företaget kan använda upp krediten till en viss gräns. Summan på limitbeloppet beror på företagets tillbakabetalningsförmåga. Om företaget önskar att höja på den gränsen kan också säkerheter krävas (Andersson, m.fl. 2006, s.195).

Om det dröjer länge för kunderna att betala till företaget, så är det möjligt att ingå ett avtal med ett finansieringsbolag som tar på sig det finansiella ansvaret. Företaget får sen låna vanligtvis ca 80 % av den motsvarande summan från finansbolaget. Den resterande delen betalas till företaget då finansföretaget fått fakturan betald av kunden. Företaget betalar sedan ränta och en serviceavgift för lånet (Andersson, m.fl. 2006, s.195).

4.2.2 Långfristig kapital

Det vanligaste sättet att skaffa sig långfristig kapital är från banker. Redan då det gäller lite större företag erbjuds det från bankens sida egna kontaktpersoner som känner företaget och tillsammans med företaget bestämmer vad det blir för slags lån (Andersson, m.fl. 2006, s. 196).

Valutalån kan vara bra för företag som har kunder utomlands eller annars verksamhet i andra länder. Lånet fungerar helt som ett vanligt lån, men är i en annan valuta. Valutakursernas förändring kan både vara positivt eller negativt för företaget. Utländska banker kan ge lägre räntor, men det finns alltid en ränterisk, då räntan stiger då valutakursen sjunker. För att säkra sig mot att penningvärdet minskar händer det att företag har lån i olika valutor som tar ut varandra för att minska risken (Andersson, m.fl. 2006, s. 197).

För att öka på det egna kapitalet och få in nytt kapital kan företaget ge ut nya aktier dvs. nyemission. Utomstående personer eller företag ser det som för stor risk att gå in som ägare i okända företag. I mindre företag är det ägarna själva som bidrar med mera kapital (Andersson, m.fl. 2006, s. 200).

4.3 Externa finansieringskällor

Externa finansieringskällorna är vart ifrån företaget kan söka finansiering då de egna resurserna inte räcker till. Först presenteras privata- och till sist offentliga finansieringsbolag.

4.3.1 Privata finansieringsbolag

I Finland finns det affärsbanker, andels- och lokalandelsbanker, sparbanker och utländska kreditinstituts filialer. Finansinspektionen övervakar bankernas verksamhet (Elinkeinoelämän keskusliitto 2012).

För nya företag kan lån vara den enda finansieringskällan.. Det är viktigt för bankerna att de känner företaget och får en bild av företagets verksamhet för att minimera riskerna för kreditens återbetalning. Säkerheter kan krävas för beviljande av lån. Dessa används till att täcka lånet ifall företaget inte klarar av att betala bort det. Som säkerhet används vanligtvis företagets realegendom. Realegendom är t.ex. fastighets- eller företagsinteckningar eller värdepapper. (Lipponen & Ingves 2011, s. 24) Kreditkort erbjuds överlag till privatpersoner, men det har blivit allt vanligare bland företag (Elinkeinoelämän keskusliitto 2012).

Finansieringsbolagen erbjuder leasingfinansiering, finansiering av försäljningsfodringar, investerings- eller avbetalningsfinansiering och finansiering av inköpsfakturor (Lipponen & Ingves 2011, s. 24). Det är också möjligt att söka finansiering till rörelsekapitalet. Detta kallas för factoring. Som säkerhet krävs vanligtvis objektet som finansieras. De största finansieringsbolagen tillhör bankkoncerner (Elinkeinoelämän keskusliitto 2012).

Försäkringsbolagen erbjuder placeringskrediter. Räntan går att jämföra med bankernas lån, men kravet på säkerheter är större eftersom verksamheten är strängt reglerad (Lipponen & Ingves 2011, s. 24). Det är också möjligt för företag att låna från arbetspensionsföretaget en del av försäkringens betalning genom att fördröjt betala den tillbaka enligt bestämda villkor. Försäkringsbolagen indelas branschvis. Samma försäkringsbolag kan inte sälja både olycks- och arbetspensionsförsäkringar. De största försäkringsbolagen erbjuder dock flera olika specialförsäkringsbolag under samma tak. Försäkringsbolagens verksamhet övervakas också av finansinspektionen (Elinkeinoelämän keskusliitto 2012).

4.3.2 Offentliga Finansieringsbolag

Finnvera hjälper finländska företag genom att erbjuda finansieringsmöjligheter till företagets verksamhet, tillväxt, export och internationalisering. De ger ut företagsfinansiering. Tidigare var det endast Finnvera som erbjöd företagsfinansiering. Nu är det vanligt att det är bankerna och försäkringsbolagen som ger ut finansiering och Finnvera står för en del av säkerheten som låntagaren betalar. Trots detta har Finnvera kontor över hela Finland och erbjuder lån, säkerheter och finansiering av export. För att företaget ska få finansiellt stöd från Finnvera krävs det att företaget har en bra och fungerande affärsidé. Finnvera analyserar företaget för att få fram om de har goda framtidsutsikter och en vilja att växa. Är det så att företaget klarar av att skaffa sig finansiering annanstans ifrån, så backar Finnvera ur (Eurotjono 2011);(Elinkeinoelämän keskusliitto 2012).

Investerings- och driftskapitallån är tänkta till nya, men också redan verksamma små och medelstora företag. För att finansiera byggnads-, maskin- och utrustningsinvesteringar samt finansiering av driftskapital vid företagets tillväxt, så gäller det att företagets personal är mindre än 250 personer och att företaget har en omsättning på högst 50 miljoner euro eller en balansomsättning på högst 43 miljoner euro Staten kan bevilja räntestöd för lånet. Trots att företaget skulle fylla dessa kriterier kan det hända att företagets ägarbakgrund eller ägande i andra företag påverkar företagets klassificering som ett litet eller medelstort företag (Finnvera u.å.).

Sitra är Finlands självständighets jubileumsfond. Regeringen bevakar den självständiga fonden. Fonden har som uppgift att främja ekonomisk tillväxt, internationell konkurrenskraft och Finlands stabila tillväxt. Finansieringen från Sitra är begränsad och grundar sig på olika aktuella programverksamheter och projekt (Elinkeinoelämän keskusliitto 2012).

4.3.3 Kapitalplacerare

Kapitalplacerare placerar i företag med bra utvecklingsmöjligheter. De är inte tänkt att de förblir permanenta ägare av företaget, utan har som mål att lösgöra sig från företaget enligt en på förhand uppgjord plan. Det finns både kapitalplaceringsbolag och privata kapitalplacerare. Kapitalplacerarens vinst är beroende av företagets tillväxt och framgång. Därför gäller det för kapitalplaceraren att noggrant bedöma företagets framtidsutsikter. De hjälper inte endast företaget finansiellt utan deltar även i utvecklingen av företaget och delar med sig av deras affärsverksamhets kunskaper (Uppfinningsstiftelsen) (Elinkeinoelämän keskusliitto 2012).

4.4 Leasing

Företagen behöver inte alltid köpa de saker som de behöver utan det går också att hyra. Det här är vanligast då det gäller datorer och kopieringsmaskiner, som ständigt måste förnyas (Andrén, m.fl. 2003, s.156). Leasing kan användas utöver andra finansieringsformer. Den binder inte realsäkerheter, så det är ett bra alternativ speciellt för nygrundade företag (Lipponen & Ingves 2011, s. 24).

Företaget hyr produkten från tillverkaren, importören eller leverantören. Maskinernas reparationer och underhåll sköts vanligtvis via företaget som hyr ut produkterna. Då det kommer ut en ny produkt, så byts de ut till nya. Denna form av leasing kallas för operationell leasing (Andrén, m.fl. 2003, s.156).

Det går också att koppla in ett finansieringsbolag, som i sin tur köper t.ex. maskinen som företaget önskar och sedan hyr ut den enligt kontrakt. Den finansiella leasingen är vanligt bland större investeringar t.ex. maskiner och fartyg (Andersson, m.fl. 2006, s. 205). Kontraktets längd hör ihop med maskinens/objektets förväntade livslängd och leasingtagarens tillbakabetalningsförmåga. Vanligtvis krävs inte säkerhet alls om inte objektet i sig är speciellt och har ett lågt andrahandsvärde. En sorts finansiell leasing är också då en tjänst hyrs ut samtidigt med en vara. Ett exempel på detta är bemannade truckar. Då hyrs både personalen, servicen och materialet på samma gång. Banker kan inte direkt bedriva finansiell leasing, utan det är frågan om ett dotterbolag som är leasegivare. Då leasegivaren inte i detta fall står för eventuella reparationer, så görs ofta serviceavtal mellan leasingtagaren och tillverkaren/återförsäljaren, som ser till att maskinen fungerar. Maskinhyran kräver mindre satsningar av företaget än inköp, då det endast gäller att betala

månatligen. Den månatliga hyran består av maskinens inköpspris adderat med en procentuell merkostnad (Andrén, m.fl. 2003, s.156).

5 ARBETSPROCESSEN

5.1 Metodbeskrivning

Arbetet är genomfört med hjälp av kvalitativ metod. Intervju användes för att få fram oväntade och bredare svar. Forskningen har inte haft som avsikt att statistiskt framhäva företagens beteende utan beskriva hur respondenterna resonerar kring sina investeringar.

Kvalitativ forskning används för att få en djupare förståelse för olika fenomen. Det är inte kvantiteten utan kvaliteten som eftersträvas. Istället för att ha flera respondenter, så samlar man mycket information från ett fåtal respondenter. Metoden strävar efter att få fram det som är avvikande och unikt istället för att som den kvantitativa metoden generalisera. Det är möjligt att hitta samband och likheter i forskningen, men resultaten kan inte mätas på det sätt som kvantitativa undersökningar (Holme & Solvang 1997, s.78).

Det finns olika typer av intervjuer och intervjun brukar klassificeras enligt hur standardiserad eller ostandardiserad den är. En standardiserad intervju bygger på att respondenterna ställs samma frågor, medan en ostandardiserad intervju formuleras under själva intervjun och ställs på ett sätt som lämpar sig till varje respondent. (Bryman & Bell 2011, s.361) Kvalitativa intervjuer har som uppgift att mera öppet forska i frågorna. Detta ger respondenten större trygghet i sina svar då de inte behöver känna att det som de säger är dåligt. Respondenten har friheten att uttrycka sig och få fram svar som inte har varit väntade (Bryman & Bell 2011, s.361).

För att bättre kunna koncentrera mig på respondentens svar och få en fullständig redogörelse av utbyten som ingår i intervjun spelade jag in intervjun. Enligt Bryman och Bell (2011) är intervjuaren mera uppmärksam och undviker att bli distraherad av att anteckna svaren (Bryman & Bell 2011, s. 374). Det finns dock en risk att respondenten känner sig nervös av inspelningen då allting som sägs spelas upp. Vill inte respondenten att intervjun spelas in så är det ändå bättre att genomföra intervjun och anteckna istället, så att det inte går miste om eventuellt intressant information. Det negativa med inspelning är transkriberingen som är en tidskrävande process. Det kan ta lång tid att skriva ner allt som sagts under intervjun. För att undvika att lägga tid på att skriva ner allt kan det vara bättre

att endast transkribera det som är relevant. Det är viktigt att komma ihåg att inte stänga av bandspelaren förrän intervjun verkligen är avslutad. Oftast är det först i slutet av en intervju som respondenten slappnar av (Bryman & Bell 2011, s. 375,378).

Talar respondenten ett annat språk än vad den som intervjuare har som modersmål, så kan intervjun föras på vems modersmål förutsatt att den som intervjuar själv behärskar språket. Respondenten kan då kommunicera mera öppet och således svara bättre på frågorna. Det är dock viktigt intervjuaren behärskar språket, så att inte översättningen av intervjun förändrar den ursprungliga meningen i respondentens svar. Då det väljs att använda sig av intervju gäller det att vara medveten om att det kan ta tid att översätta (Bryman & Bell 2011, s. 378).

Intervjuerna är mycket tids- och arbetskrävande process eftersom intervjuerna bidrar med en mängd information. Den kvalitativa arbetsprocessen skiljer sig från den kvantitativa i det att man redan börjar analysera svaren innan all data är insamlad. Intervjuerna för andra intervjuer framåt och ger idéer till att gå vidare (Patel & Davidson 1994, s.100). En utmaning med den kvalitativa forskningen är att vi människor är subjektiva. Alla har vi fördomar som vi fått genom erfarenheter, upplevelser och utbildning. Det är omöjligt att förhålla sig helt objektivt vid analys av kvalitativt material (Holme & Solvang 1997, s. 92).

5.2 Val av respondenter

Det finns en mängd olika kaféer i Åbo. Kaféerna som valdes med i undersökningen ligger i Åbo centrum. Till forskningen valdes mindre kaféer, som inte hör till någon kedja och ett större kafé för att ge en inblick i eventuell skillnad mellan dem. Kaféerna besöktes och tillfrågades om de ställde upp på eventuell intervju. Eftersom jag behärskar både svenska, finska och engelska bra, så påverkade inte respondenternas modersmål i valet av företag. Ett flertal andra stora kaféer tillfrågades, men de hade inte intresse eller tid att ställa upp på någon intervju, trots tappra försök.

Latte Café är grundat år 2009 och är ett aktiebolag. Det är ett litet och hemtrevligt kafé nära centrum på Kristinegatan. Ägaren sköter ensam om verksamheten och verkar trivas med sitt jobb. Han säljer eget malt kaffe. Kaféet bjuder på olika kaffe- och tesorter, men också någonting salt eller sött att äta som ägaren själv lagar.

Elvina Café ligger på Universitetsgatan och har varit verksamt i fem år. Företaget är ett aktiebolag och personalen består av två heltidsarbetare och en som jobbar på deltid. Ägaren jobbar också själv i kaféet. Miljön är gammaldags, romantisk och företaget äger

också en heminredningsbutik som ligger bakom hörnet vart ifrån alla möbler till kaféet kommer. Det bjuds på bakelser och annat sött o salt, men också på lunch i form av ett stående bord.

Café Novia ägs av yrkeshögskolestuderanden från Novia i Åbo. Andelslaget NoviCon är grundat 2010 och erbjuder konsulteringstjänster inom området företagsutveckling. De har bedrivit kaféverksamheten i snart ett år. Det mysiga kaféet ligger i hjärtat av yrkeshögskolan Novias campus i Åbo. De säljer smörgåsar, muffins mm. och som lunch dagen soppa med bröd. Deras kaffe är rättvisemärkt.

Café Manuela är ett klassiskt kafé grundat 2003 och är ett aktiebolag. Det ligger vid Västra Strandgatan, intill varvstorget. Kaféet är speciellt populärt på sommaren tack vare sitt läge.

Wayne's Coffee är en svensk franchisingkedja som grundades 1994. Företag har vuxit till Skandinavians största kafékedja med över 100 kaféer. I Åbo finns det ett kafé mitt i centrum, som ägs sen sommaren 2011 av Jenni Silvennoinen och Jenni Pernell.

6 RESULTATREDOVISNING OCH ANALYS

6.1 Intervjun

Intervjuerna genomfördes i respondenternas egna kaféer. Några av intervjuerna var bestämda på förhand och några i sin tur genast då jag tog kontakt med dem. De var alla glada att kunna hjälpa mig med mitt forskningsarbete genom att besvara intervjufrågorna. De kunde avslappnat berätta svaren på frågorna. Intervjuerna tog mellan 15-30 min. Intervjufrågorna har haft samma stomme, men anpassades beroende på respondenten. Det kom fram att respondenterna hade lite olika saker som berörde dem mera.

Latte Café: Intervjun ägde rum 26.1.2012 klockan 15.00. Kaféet var litet och ägaren var själv vid disken. Trots att han var på jobb, så hade han tid och kunde svara på frågorna. Stämningen och inredningen var avslappnad. Det var som att komma in i ett eget vardagsrum. Han var till en början tveksam på att ställa upp på intervjun, då han var orolig om han kunde hjälpa till överhuvudtaget. För att få honom att känna sig trygg förklarade jag att vad han än säger så är det bra, huvudsaken att han är ärlig. Intervjun genomfördes på engelska, men det påverkade inte intervjun. Översättningen av frågorna gick bra och han svarade klart. Respondenten hade starka åsikter och det blev inte oklart vad han tänkte och tyckte. Intervjun tog ca 20 min. Endast vid ett tillfälle var vi tvungna att avbryta intervjun då en kund önskade betjäning.

Elvina Café intervjuades den 27.1.2012 klockan 13.00. Vi hade redan tidigare bestämt tid så respondenten var förberedd att besvara frågorna. Intervjun ägde rum avlägset från kunderna i kaféet, så hon kunde uttrycka sig fritt utan att behöva vara orolig över att kunderna lyssnade. Hon gick med på att intervjun blev inspelad. Som ägare till företaget visste hon vad hon talade om och under 15 min som intervjun varade svarade hon öppet på frågorna. Hon var också till en början lite osäker på om hon var till någon nytta med sina svar, men då intervjun väl var avslutad var hon glad att ha fått hjälpa till.

Intervjun av Café Novia skedde den 30.1.2012 klockan 13.00 i deras eget kafé. Trots att det fanns kunder i kaféet, så besvarades frågorna grundligt och det märktes att respondenten var medveten om vad hon berättade. Antecknandet av svaren underlättades av att det fanns gott om tid att fråga om någonting blev oklart. Det var lätt att ställa frågorna, eftersom respondenten genast förstod vad det var frågan om. Intervjun tog cirka 15 minuter.

Den 30.1.2012 klockan 15.00 kontaktades ägaren av Café Manuela per telefon. Jag presenterade mig, berättade syftet med mitt arbete och var jag studerar. Sedan blev hon tillfrågad om att bli intervjuad. Hon hade inte tid att vara med i någon intervju, men hon gick med på att kort svara på några frågor. Hennes svar var raka och de fick mig att förstå att hon verkligen inte har mycket tid över för någonting annat, speciellt någon intervju.

Fredagen den 13.1.2012 klockan 11.00 intervjuades en av ägarna till Wayne's Coffee. Tidpunkten för intervjun hade redan tidigare bestämts. Vi satt inne i kaféet och det var ganska lite kunder, så deras närvaro störde inte intervjun. För att få det mesta ur respondentens svar, så spelades intervjun in. Trots detta gjorde jag anteckningar, eftersom det inte är säkert om alla svar spelas in p.g.a. ljud i bakgrunden. Intervjun varade i ungefär en halvtimme och den flöt bra. Respondenten svarade avslappnat på frågorna och hon hade inte svårt att komma med svar.

6.2 Resultatredovisning

Elvina Café: Investeringarna som de har gjort har motsvarat de förväntningar som ställts. Kundernas önskemål har tagits i beaktande och därför har de införskaffat en espressomaskin. Eftersom verksamheten enligt henne inte är så stor, så har inte heller några lönsamhets kalkyler gjorts med tanke på investeringarna. Endast investeringens livslängd räknas ut. Enligt henne är det inte viktigt vad själva espressomaskinen ger för avkastning utan det anses som viktigare vad själva servicen som helhet ger, t.ex. kaffe och smörgås. Då jag ställde frågan varifrån de söker finansiering för investeringarna så svarade hon att de köper allt med cash, dvs. företaget använder sig endast av egna medel. De köper endast det som de har råd med och har inga ambitioner att utveckla verksamheten. Hon trivs med hur det är just nu.

Latte Café: Det köps ingenting dåligt till kaféet. Alla investeringar har varit bra, eftersom han inte köper någonting som skulle vara dåligt. Han vet av erfarenhet vad som lönar sig att köpa eller inte. Han har inte tidigare jobbat inom branschen, men han säger sig ha läst sig in på branschen och har bekanta som han har fått lära sig av. Företaget använder sig inte av investeringskalkyler eftersom respondenten anser företaget gör redan en förlust då de anskaffar anläggningstillgången och de pengarna kommer enligt honom aldrig tillbaka. Han har endast använt sig av egna medel då han har köpt något till kaféet. Han är av den åsikten att man köper det man vill ha och har man inte råd med det så köps det inte heller med hjälp av att ta lån.

Café Novia: Då de tog över kaféet hade de ingenting. Det fanns varken bord, kärl, maskiner osv. För att ha möjligheten att införskaffa allt som de behövde för kafé verksamheten tog de ett lån. Vissa av investeringarna har varit dåliga eftersom de har gått sönder och inte täckts av garantin. Som exempel gavs vattenkokare och matberedare. De har däremot köpt en begagnad frysbox för ett riktigt bra pris och den har fungerat bra. De har inte för tillfället några framtida investeringsbehov.

De har inte gjort enskilda investeringskalkyler vid beslutsfattande eftersom deras största investering har varit borddukarna för 200€, men de skulle gärna göra kalkyler vid valet av investeringar för att öka på chansen för att göra en lönsam investering. Trots att de inte gjort investeringskalkyler, så gör de bl.a. likviditetskalkyler för att hålla koll på företagets ekonomi.

Café Manuela: Respondenten ville inte bli intervjuad. Respondenten kände att hon inte hade tid. Trots detta gick hon med på att svara på några viktiga frågor som jag hade. Hon använde sig inte av investeringskalkyler och motiverade detta med att hon inte hade behov eller tid att göra detta. Hon hade tidigare gjort kalkyler, men upplevde det som onödigt. Företaget var inte berett att göra detta för att spara några cent.

Wayne's Coffee: Det första som hon gjorde då de tog över kaféet var att göra en liten ytrenoivering. Förutom att kaféets utseende förnyades med att väggarna målades och nya bord och stolar införskaffades, så investerades det också i ett nytt arbetsutrymme. Servicedisken förändrades och gjorde arbetet mera effektivt och lättare. De har inte satsat mycket pengar på investeringar eftersom de inte är helt säkra med hur framtiden kommer att se ut. Då de inte har varit verksamma längre än ett halvt år vill de undvika att göra förlust. Om allt går riktigt bra så skulle de gärna investera i t.ex. större kaffekoppar och flera sittplatser. Det krävs att försäljningen är bra eftersom kaféet ligger i centrum och hyran är hög. Då kaféet ännu till är ett franchising företag medför det också extra kostnader som endast kan täckas med ökad försäljning. Trots det ser hon franchisingen som en bra sak då de annars inte skulle ha samma marknadsföringsmaterial, Wayne's Coffee muggar, osv.

Hon använder sig av kalkyler då hon har gjort investeringarna. Detta för att se om investeringen kommer att vara lönsamma eller inte. Hon får stöd från Wayne's Coffee för att göra kalkyler. Hon kunde inte nämna någon särskild metod, men hon sade att de har färdiga mallar från kedjan som hon använder sig av och grundar sina beslut på. Hon är mycket målmedveten och har gått och tänker gå kurser för att få kunskap för att förbättra företagets verksamhet.

Hon strävar till att investera då företagets försäljning är som bäst. Kaffekopparna är någonting som ofta går sönder. Kaféet hade en bra försäljning i december, så då investerades det i nya koppar. Då jag ställde frågan om finansieringskällor svarade hon att de använder sig av banken. Hon vill inte sälja andelar i företaget för att få mera kapital eftersom deras beslutsfattande skulle försvåras.

6.3 Analys

Café Latte representerar företagare som inte har något som helst behov av att använda sig av kalkyler överhuvudtaget. Det verkar som om han använder sig mera av hjärtat än hjärnan. Det kändes meningslöst att försöka berätta åt honom varför det skulle kunna vara bra för företaget att använda sig av investeringskalkyler. Då jag förklarade att avkastningen skulle kunna bli avsevärt bättre om lönsammare investeringar investerades, så fick jag till svar att han inte har någon lust att förbättra företagets resultat. Detta motiverade han med att han inte var villig att sedan betala mera skatt till staten. Han skulle nog ha tid att göra investeringskalkyler, men han är av den åsikten att han inte vill hålla på och räkna då de inte har någon betydelse för honom. De kalkyler som företaget bör göra sköts av bokföringsfirman. Trots att han inte önskade förbättrat resultat, så kom det ändå mellan raderna att han gärna skulle öka på försäljningen och klagade på de större kaféernas kaffe rabatter, som han själv inte kunde konkurrera med. Café Manuela hade gjort kalkyler tidigare, men kommit till den slutsatsen att det inte passar hennes företag. Det fanns ingen tid eller ork för att genomföra dessa kalkyler och det var inte heller enligt henne värt att göra för att spara några extra euro. Elvina café var inte lika negativ till kalkyler, men motiverade varför de inte använde investeringskalkyler med det att det kändes lite onödigt. Hon förstod inte meningen med att räkna ut lönsamheten för enskilda investeringar, utan var av den åsikten att hon hellre skulle beräkna avkastningen på kafétjänsten i sin helhet. Café Novia sen igen var intresserade av att göra noggrannare investeringskalkyler i framtiden om det visar sig att vara lönsamt. Ägaren till Elvina Café räknade endast ut investeringens livslängd, som enligt mig känns lite onödigt. Visst är det viktigt att veta hur länge som investeringen väntas vara i användning, men då det inte beräknas något annat, så kan investeringen lika gärna vara olönsam. Hon gav mig den bild att ju längre livslängd som anläggningstillgången har desto bättre, eftersom de endast tänker på investeringens anskaffningsutgift.

Investeringen är dålig då den inte uppfyller förväntningarna som ställs på dem och bra om den sen igen levt upp till förväntningarna. Då jag ställde frågan om investeringarna har varit lyckade eller inte, så hade Café Novia gjort dåliga investeringar då de gått sönder. Varken Elvina Café eller Latte Café hade gjort några dåliga investeringar då dessa har levt upp till förväntningarna. Med andra ord så kan en investering redan vara bra om bara inte förväntningarna är höga för den. Latte Cafés ägare förklarar att han aldrig gör dåliga investeringar eftersom han köper endast sådant som är bra. Det kan mycket väl hända att deras investeringsbeteende skulle se annorlunda ut om investeringarna skulle vara dyrare

och kräva extern finansiering. Eftersom de små kaféerna inte gjort kalkyler kan de heller inte motivera en bra eller dålig investering med det att den inte har levt upp till förväntningarna som investeringskalkylerna har gett.

Då jag talade med en företagsrådgivare på Potkuri, så är det inte många företag som söker hjälp för att räkna ut investeringskalkyler. Det är vanligt enligt henne att företagen endast gör kalkyler i början för att ha möjlighet till startpenningen. Hon märker att de yngre företagarna är mera noggranna och mera medvetna om kalkylernas påverkan på företagets resultat. Varför det är på det här viset kunde hon inte rakt svara på, men de på Potkuri gör sitt bästa för att förståelsen för att kalkyler behövs ökar.

Både Latte Café och Elvina Café använde sig endast av intern finansiering. Detta betyder att de har använt egna medel eller finansierat investeringen med det egna positiva kassaflödet. Detta anses inte som någonting negativt utan tvärtom positivt då de inte behöver söka extern finansiering t.ex. i form av lån. Då de försörjer sig själva har företaget svårt att expandera. För att företaget ska växa krävs det vanligtvis större satsningar och investeringar som kräver mera kapital än vad företaget ensamt kan bidra med. Eftersom de endast använder sig av intern finansiering är det heller inte en överraskning att de saknar ambitioner att växa som företag. Café Novia har extern finansiering i form av ett banklån eftersom de inte hade kapital i början av verksamheten. De har ett banklån som de använder till investeringarna och verksamheten. Wayne's Coffee Centrum tog lån i början av verksamheten för att finansiera investeringarna som de var tvungna att göra för att få kaféet att börja grönska igen, som bl.a. målandet av väggarna och nya möbler. Nu strävar ägarna till kaféet att finansiera de investeringar som är viktigast, t.ex. nya kaffekoppar med det egna kassaflödet. Anskaffningen av kopparna görs då försäljningen är som bäst och på så sätt bevaras företagets likviditet. Eftersom framtiden ännu är osäker vågar de inte satsa på någonting större som skulle kräva extern finansiering. Detta är mycket förståndigt eftersom det alltid medför en risk med extern finansiering. Företaget måste klara av att betala tillbaka lånet vad som än händer.

6.4 Slutsatser

Det finns flera metoder att göra investeringskalkyler. Trots detta användes inte investeringskalkyler av de små kaféerna som undersöktes. Pay-back metoden som enligt flera källor är den vanligaste metoden sken med sin frånvaro och redan användningen av denna metod skulle ge företagen en bild av när investeringen har återbetalat sig. De större företagen verkar i större grad använda sig av investeringskalkyler, då kaféet som medverkade använde sig av kalkyler och de som inte gick med på att delta i undersökningen meddelade i alla fall att de gjorde beräkningar vid val av investeringar. Större företag har vanligtvis någon som enbart sköter om beräkningen av olika kalkyler, då det i mindre företag är ägaren själv som får ta på sig ansvaret. Café Manuelas ägare sade att tidsbristen var den största orsaken till att hon inte använde sig av kalkyler. Hon prioriterade annat istället, eftersom hon ansåg att hon inte skulle tjäna mycket på att använda investeringskalkyler.

Det skulle vara intressant och veta om det är vanligt bland småföretagare att inte använda sig av investeringskalkyler? Är det någon skillnad mellan olika branscher? Teorin hävdar att pay-backmetoden skulle vara den vanligaste, men är den verkligen det och används nuvärdesmetoden som anses vara den bästa metoden? Det skulle också vara intressant att forska i konkurrensen mellan de olika kaféerna.

Företagen var mycket noga med att inte ge ut några som helst siffror om verksamheten. De kaféer som jag inte lyckades intervjua berättade genast som jag ringde att de inte kan ge ut några som helst räkenskaper, fast det inte ens var det som jag var ute efter. Företagsrådgivaren på Potkuri berättade för mig att också att företag är mycket känsliga med att ge ut räkenskaper över verksamheten. Det har varit tungt att inte lyckats få flera kaféer med. Större kaféer använder sig av kalkyler osv, men de var inte villiga att medverka. Kan det vara så att de inte har tid eftersom detta endast är ett examensarbete eller borde jag endast ha haft 1-2 frågor? Samtidigt kan det ha varit fel på undersökningen då den inte skulle gynna kaféerna på något sätt. Deras svar skulle gärna ha fått vara med för att kunna få en bredare undersökning. Det att de inte haft tid att svara på mina korta frågor påverkar mitt framtida intresse att besöka dem. Eftersom varken Latte Café eller Elvina Café använde sig av extern finansiering, så är det heller ingen överraskning att de uppgav att de inte har något behov av att expandera. Latte Cafés ägare ville inte öka på verksamheten eftersom han då skulle behöva betala mera skatt. Kalkylerna leder inte

automatiskt till högre avkastning eller lyckade investeringar, men minskar på risken för att investeringen skulle vara olönsam. Användning av kalkyler visar också att företaget är intresserad av att förbättra företagets resultat och har ambitioner att bli framgångsrik.

Det var inte helt oväntat att företagen inte använde sig flitigt av kalkyler, men detta visste jag inte med säkerhet innan jag började med undersökningen. I efterhand så skulle det ha varit bättre att undersöka varför företagen inte använder sig av kalkyler och försöka få ett klarare samband mellan användningen av kalkyler och företagets framgång. Frågorna som jag hade var det inte större fel på, men då företagen inte använde sig av kalkyler, så miste några frågor betydelsen.

7 SAMMANFATTNING

Då ett företag investerar innebär det att företaget binder en del av sina resurser i en anläggningstillgång som har som uppgift att generera framtida intäkter till företaget. Motiven för investeringarna kan vara att ersätta, expandera, förbättra miljön, rationalisera, förbättra säkerheten och att investera i nytt.

Det finns olika metoder för att beräkna den ekonomiska livslängden för investeringarna. Pay-back metoden är en lättanvänd metod som enligt olika källor verkar vara den vanligaste. Den beräknar den tid det tar för investeringen att återbetalas. En annan metod är nuvärdesmetoden som anses vara den bästa metoden då det gäller att räkna ut lönsamheten för anläggningstillgångarna. En metod som liknar nuvärdesmetoden är annuitetsmetoden, men istället för att beräkna investeringens värde idag, så delas den till årligt lika stora delar. De sistnämnda ger båda resultat på investeringens lönsamhet. Internräntemetoden beräknar avkastningen, den räntekvot som investeringen har då nuvärdet är noll. Kalkylerna leder inte automatiskt till högre avkastning eller lyckade investeringar, men minskar på risken för att investeringen skulle vara olönsam.

För att skaffa anläggningstillgångar krävs det kapital. För att finansiera investeringarna kan ett företag använda sig av intern- eller extern finansiering. Det kapital som företags verksamhet genererar är intern finansiering och då företags egna resurser inte är tillräckliga krävs det finansiering utifrån. Dessa finansieringskällor är privata-, offentliga försäkringsbolag.

Av de kaféer som medverkade använde endast ett kafé sig av kalkyler och detta kafé tillhörde en kedja och klassades således inte som ett litet kafé. Företagen använde sig mestadels av endast intern finansiering.

KÄLLFÖRTECKNING

Andersson, Göran. (2008). *Kalkyler som besluts underlag – Kalkylering och ekonomistyrning*. Lund: Studentlitteratur AB.

Andersson, J-O., Ekström, C., Gabrielsson, A. (2006). *Ekonomistyrning: Finansiering och kalkylering, Faktabok*. Malmö: Liber AB.

Andrén, N., Eriksson, T., Hansson, S. (2003). *Finansiering*. Malmö: Liber AB.

Bryman, A., Bell, E. (2011). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Malmö: Liber AB.

Elinkeinoelämän keskusliitto. (03.01.2012). *Rahoitusta tarjoavat tahot*.

http://www.ek.fi/ek/fi/yritystajyys_ym/yritysrahoitus/rahoitusta_tarjoavat_tahot.php (Hämtat: 15.01.2012).

Eurotjonoon. (2011). <http://www.eurotjonoon.fi/muut-lainat/yritysrahoitus/> (Hämtad: 27.10.2011).

Finnvera. *Pienlaina*. (u.å.). <http://finnvera.fi/fin/Lainat/Pienlaina> (Hämtat: 27.10.2011).

Finnvera. *Investeringar*. (u.å.). <http://www.finnvera.fi/swe/Utveckling-och-tillvaext/Finansieringsloesningar-foer-tillllvaext/Investeringar> (Hämtat: 27.10.2011).

Greve, J. (2009). *Ekonomistyrning – Principer och praxis*. Lund: Studentlitteratur AB.

Hemmi, M. Lahdenkauppi, M. (2002). *Avec- asiakaspalvelua ravintolassa*. Porvoo: WSOY.

Holme, I., Solvang, B. (1997). *Forskningsmetodik: Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur AB.

Keksintösäätiö. (2011). *Kapitalinvesterare*.

<http://www.keksintosaatio.fi/sv/Uppfinnaren/Stod-fran-Uppfinningsstiftelsen/Andra-finansieringskallor/Kapitalinvesterare/> (Hämtad 27.10.2011).

Koppinen, S., Kumpulainen, E., Lehto, M., Manninen, L., Mustonen, P., Niskanen, N., Pettilä, L., Salmi, K. & Viitala, M. (2002). *Peti & Safka - Hotelli- ja ravintola-alan perusteet*. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Leppiniemi, J. (2005). *Rahoitus*. Helsinki: WSOY.

Leppiniemi, J., Puttonen V. (2002). *Yrityksen rahoitus*. Helsinki: WSOY.

Lipponen, R. Ingves, B. (2011). *Att bli egen företagare 2011*. Helsingfors: Centralhandelskammaren.

Patel, R., Davidson, B. (1994). *Forskningsmetodikens grunder*. Lund: Studentlitteratur.

Skärvad, P-H., Olsson, J. (2007). *Företagsekonomi 100, Faktabok*. Stockholm: Liber AB.

Trostek, W. (2000). *Småföretagande*. Falköping: Bonniers.

Tekes. (2011). *Tekes kannustaa kehittymään*.

(<http://www.tekes.fi/fi/community/Tekes/320/Tekes/626> (Hämtad: 27.10.2011)).

Tilastotietoja hotelli- ja ravintola-ala. (2011).

http://www.mara.fi/files/tilastotietoja_alalta_2011.pdf (Hämtad: 27.3.2011).

Tilastokeskus. (2011) http://www.stat.fi/meta/luokitukset/toimiala/001-2008/56302_sv.html (Hämtad: 27.3.2011)

Bilagor

Frågorna

1. Kan du berätta kort om företaget?
2. Har företaget gjort en dålig/bra investering?
Varför var investeringen dålig/bra?
3. Finns det gemensamma faktorer för anskaffningen av investeringar?
4. Hurdana investeringskalkyler gör företaget?

Varför/Varför inte?
5. Vad är den önskade avkastningen för investeringen?
6. Skulle företaget vara beredd att göra investeringskalkyler om det förbättrade investeringens avkastning?
7. Varifrån söker företaget finansiering för investeringarna?

Kysymykset

1. Voisitko kertoa lyhyesti yrityksestä?
2. Onko yritys tehnyt huonon/erityisen hyvän investoinnin?
Miksi se oli hyvä/huono?
3. Onko tärkeitä yhteisiä tekijöitä investointien hankinnassa?
4. Millaisia investointilaskelmia yritys tekee?

Miksi/Miksi ei?
5. Mikä on toivottu tuotto investoinnista?
6. Olisiko yritys valmis tekemään investointilaskelmia jos se parantaisi investointien tuottoa?
7. Mistä yritys hakee rahoitusta investointeihin?
8. Tekeekö yritys rahoituslaskelmaa?